

РОЛЯТА НА ТВОРЧЕСКИТЕ ИГРИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ФЛУИДНАТА ИНТЕЛИГЕНТНОСТ ПРИ ДЕЦАТА

Кремена Стефанова Георгиева

ДГ „Пролет“, село Тънково, община Несебър

THE ROLE OF CREATIVE GAMES FOR THE DEVELOPMENT OF FLUID INTELLIGENCE IN CHILDREN

Kremena Stefanova Georgieva

Kindergarten "Spring", Tankovo village, Nessebar municipality

Abstract: *Fluid intelligence is the ability to perceive relations, regardless of previous specific practices or instructions, about those specific relationships. It includes the ability to think and reason abstractly and to solve occurred problems. In children with developing fluid intelligence, creative games become diversified. Here we will consider the relationship between creative game and fluid intelligence in children.*

Keywords: *creative game, fluid intelligence, children.*

Флуидната интелигентност, според Кетъл, е „способността да се възприемат отношения, независимо от предишни специфични практики или инструкции, относно тези конкретни взаимоотношения“. Тя включва способността да мислим и разсъждаваме абстрактно и да решаваме проблеми, възникнали пред нас. Тази способност се счита за независима от ученето и образованието на индивида. Всеки я използва, когато подрежда пъзел или разработва стратегии за решаване на проблеми. Според някои изследвания флуидната интелигентност спира развитието си в края на пубертета, а след третото десетилетие на личността започва да намалява.

Независимо от многобройните изследвания у нас и в чужбина, посветени на творческото мислене, съществуват редица нерешени въпроси, които се отнасят до недостатъчната разработеност на общите проблеми на игровата дейност, невинаги се създават условия за стимулиране на творческата спонтанност. В детска възраст се решават сериозни проблеми, свързани както с укрепването на здравето на децата, така и с подготовката им за живота. В тази комплексна дейност, особено значение придобива работата за развитие на познавателните процеси, които са в основата на интелектуалното развитие. Като активизира познавателната дейност на децата, игровата и творческата дейност предизвиква интерес за овладяване на нови знания и затвърждаване на старите. Творческата дейност изпълнява интегриращи функции. Тя осигурява успешно усвояване на знания, умения и навици, необходими за развитието на децата. Българският психолог, Румен Стаматов разглежда познавателното развитие на детето като процес, който се подчинява на определени възрастови закономерности. Тези закономерности характеризират способностите за осъществяване на определени психични процеси. Според тях основно значение има усещането. Усещанията са начало и основа на всяко човешко значение за света. В процеса на своята дейност детето непрекъснато обогатява

своите усещания, те се превръщат във важно условие за личностно формиране. Практическото значение на усещанията се проявява главно в ролята им за развитие на дейността, за усвояване на различни умения и навици. Усещанията са основа за възникване на останалите по-сложни психични процеси. Те биват: интероцептивни, проприоцептивни и екстероцептивни. /Стаматов, Р., 2005/. Интероцептивните усещания носят информация за състоянието на вътрешните органи на човешкия организъм. Свързани са със задоволяване на биологичните потребности на организма. Проприоцептивните усещания носят информация за състоянието на мускулите и сухожилията. Тази категория усещания информира за положението на тялото в пространството. Към тази категория спадат и усещания за равновесие. Равновесните усещания играят важна роля в развитието на организма и регулацията на поведението. Зрителните усещания са едни от най-важните, защото чрез тях се получава около 90% от постъпващата в мозъка информация. Двигателните усещания имат важно значение за овладяване на действията, движенията, операциите. Към екстероцептивните усещания спадат тактилните, зрителните, слуховите и обонятелните. В познавателно и ориентируващо отношение тази категория усещания играе огромна роля за развитието на личността. Усещанията на децата отбелязват значителен напредък, който се изразява в следното: повишава се чувствителността на анализаторите, усъвършенства се различната им усетливост, повишава се участието на говора, словесното обозначение на свойствата на дразнителите допринася за осмисляне на усещанията. Творческите игри подпомагат развитието на зрителните усещания. Децата различават нюансите на цветовете, както и смесените цветове. Творческите игри спомагат и за развитието на звуковите усещания. Децата се научават да различават звуковете по сила, по височина, разпознават източника на звука. Непрекъснатото речево взаимодействие с децата, различният тембър в говора, води до усъвършенстване на речевия слух. Детските възприятия по време на творческите игри са насочени към обследване на многобройните свойства и отношения. Децата имат все по-устойчиво внимание. Те се стремят да си изяснят много явления и зависимости, това личи и от въпросите, които те задават на възрастните. Забелязва се определен напредък по отношение възможността на детето да разпределя вниманието си в различни посоки. Това му помага в творческата игра, както да бъде адекватно в своята роля, така и да помага на своите съиграчи. Започва активно формиране на волево внимание, което допринася за разширяване на кръгозора на детето, за обогатяване на впечатленията и знанията на детето, а оттам се обогатяват и творческите игрови сюжети. В процеса на творческата игра децата се насочват към претворяване на различни дейности. Всяка игра налага на детето да запомни и възпроизведе знания и умения. В играта съзнателният стремеж за запомняне и възпроизвеждане се осъществява много по-бързо и лесно. Играта винаги поставя пред детето някакъв проблем, който трябва да се разреши. Възприетите знания и умения се анализират, установяват се редица асоциации и се стига до синтез. Познавателната активност на играещото дете се свързва и с проявите на паметта. Нейното развитие в играта върви от непреднамерено към волево запомняне и възпроизвеждане. В учебните занимания децата се научават съзнателно да насочват психическата си дейност към определени обекти, да мобилизират силите си и да задържат вниманието си над конкретна практическа дейност по-дълго време. Волевото внимание се изгражда при изпълнение на задачи и поръчения на възрастните, в груповите игри, когато децата трябва да поемат разнообразни роли и да ги претворят сполучливо. В творческата игра се развива активно и мисленето. Съдържанието на игрите си децата вземат от околната действителност, но те не я копират механично, а своеобразно преработват своите впечатления. Това става благодарение на активното участие на мисленето. В процеса на играта децата откриват общи или отделни свойства на предметите или явленията, на

връзките и зависимостите между тях. Когато поемат определена роля, децата се стремят да я разберат добре, за да я изпълнят успешно. Това изисква те да разговарят, да разсъждават, да съпоставят постъпките си с тези на действителния образ. Проявяват старание при договаряне съдържанието на играта и разпределението на ролите, проявяват търпимост при взаимодействията и взаимоотношенията с другите деца. Всичко това спомага да развитието на творческата им дейност. В играта децата творчески пресъздават възприетото от околната среда действителност, като влагат свои отношения и чувства. Въпреки, че децата действат във въображаема ситуация, играта е ценна за тяхното психическо развитие, защото те създават действителни отношения по между си и то много по-разнообразни, отколкото при другите видове дейности.

При децата с развиваща се флуидна интелигентност, творческите игри стават многообразни. Децата не се задоволяват с отразяването на отделни епизоди, а търсят тяхната връзка. Това се дължи на обогатения опит, на по-развитото мислене и въображения, а оттук произтича по-устойчивия замисъл на играта, нейното обогатяване с повече действащи лица.

Литература

- [1] Витанова, Н., Якова, М. Играта на децата, София, (1994).
- [2] Виготски, Л. С. Въображение и творчество на детето, София, (1982).
- [3] Делиганева, М. Функциите на творческата игра за възпитанието и поведението на детето, София, (1996).
- [4] Делчева, Т. Детско конструктивно творчество, София, (1985).
- [5] Десев, Л. Психология на творчеството, София, (2011).
- [6] Драгалова, Е., Георгиева, Е. Ръководство за диагностика на интелектуалното развитие на децата, София, (2015).
- [7] Илиева, Г. Психология на детското развитие, София, (2003).
- [8] Пиръов, Г. Детство и творчество, София, (1981).
- [9] Стаматов, Р. Психология на общуването, Изд. Хермес, (2005).

За контакт с автора:

Кремена Георгиева

cdg_prolet_tankovo@abv.bg